

* D N N - M 2 0 1 3 1 2 *

DNN-M201312 Seat No. _____
M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination
May / June – 2015
Political Science : Paper - VI
(Government & Politics of India - II)

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- 1 કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. 14
- (1) ભારતના રાષ્ટ્રપ્રમુખની ચૂંટણી પદ્ધતિ સમજાવો.
- (2) રાષ્ટ્રપ્રમુખની કટોકટીની સત્તાઓ જણાવો.
- (3) ભારતનાં રાજ્ય બંધારણના 'આમુખ'માં વ્યક્ત થતા સિદ્ધાંતો જણાવો.
- 2 (અ) કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો : 10
- (1) રાજનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોનું મહત્વ જણાવો.
- (2) રાષ્ટ્રપ્રમુખને દૂર કરવાની પ્રવિધિ જણાવો.
- (બ) કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો : 10
- (1) રાજનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોને આધારે બનેલા કાયદાઓની યાદી જણાવો.
- (2) રાષ્ટ્રપ્રમુખ સામે મહાભિયોગ એટલે શું?
- 3 (અ) કોઈપણ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : 10
- (1) ભારતમાં મુખ્યહિતજૂથો અને દાબજૂથોની કામગીરી જણાવો.
- (2) ભારતનાં બંધારણમાં આપવામાં આવેલા રાજનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.
- (3) ભારતની વિદેશનીતિનું ઘડતર કરતાં પરિબળો જણાવો.
- (4) ભારતની વિદેશનીતિનાં લક્ષણો ચર્ચો.

(બ) કોઈપણ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : 10

- (1) ભારતનાં રાષ્ટ્રપ્રમુખનાં બંધારણીય સ્થાનની ચર્ચા કરો.
- (2) ભારતનાં રાષ્ટ્રપ્રમુખની સત્તાઓ જણાવો.
- (3) ભારતનાં રાષ્ટ્રપ્રમુખની વાસ્તવિક સત્તાઓ ચર્ચો.
- (4) ભારતનાં રાષ્ટ્રપ્રમુખનાં સ્થાનનું મહત્વ જણાવો.

4 એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 06

- (1) ભારતનાં રાષ્ટ્રપ્રમુખને ગેરબંધારણીય કૃત્ય માટે કોણ દૂર કરી શકે?
- (2) ભારતની બિન-જોડાણવાદી વિદેશનીતિનાં ઘડવૈયા કોણ હતા?
- (3) વડાપ્રધાન બનવા માટે લોકસભામાં કેટલી-કેવી બહુમતી જોઈએ?
- (4) ભારતનાં બંધારણનાં 'આમુખ'માં 'સમાજવાદી' શબ્દ કયા બંધારણીય સુધારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો?
- (5) રાજનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો બંધારણનાં કયા ભાગમાં - પરિશિષ્ટમાં - આપવામાં આવ્યા છે?
- (6) એકમ રાજ્યમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસન બંધારણની કઈ કલમ દ્વારા જાહેર કરી શકાય છે?

5 નીચેનામાંથી કોઈપણ દશ MCQનાં ઉત્તર આપો : 10

- (1) બંધારણની કઈ કલમ નાણાકીય કટોકટીની જોગવાઈ આપે છે?
(A) 360 (B) 200
(C) 260 (D) 300
- (2) કેબીનેટ સરકારમાં કોનું સ્થાન મહત્વનું હોય છે?
(A) રાષ્ટ્રપતિ (B) વડાપ્રધાન
(C) સ્પીકર (D) ઉપરાષ્ટ્રપતિ
- (3) રાજ્યસભામાં કુલ સભ્ય સંખ્યા કેટલી છે?
(A) 200 (B) 225
(C) 250 (D) 275

- (4) એકમ રાજ્યનાં બંધારણીય વડા કોણ ગણાય છે?
- (A) મુખ્યમંત્રી (B) કાયદામંત્રી
(C) સ્પીકર (D) રાજ્યપાલ
- (5) રાજ્યનાં રાજ્યપાલની નિમણૂક કોણ કરે છે?
- (A) રાષ્ટ્રપ્રમુખ (B) વડાપ્રધાન
(C) ગૃહમંત્રી (D) મુખ્યમંત્રી
- (6) ભારતનાં ચૂંટણી કમિશનરની નિમણૂક કોણ કરે છે?
- (A) વડાપ્રધાન (B) રાષ્ટ્રપ્રમુખ
(C) ગૃહમંત્રી (D) કાનૂનમંત્રી
- (7) સરકાર માટે બંધારણનાં કયા ભાગનો અમલ કરવો ફરજિયાત નથી?
- (A) મૂળભૂત અધિકારો
(B) આમુખ
(C) રાજનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો
(D) ચૂંટણીતંત્ર
- (8) રાજનીતિનાં માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની પ્રેરણા ભારતનાં બંધારણનાં ઘડવૈયાઓને કયા દેશમાંથી મળી હતી?
- (A) બ્રિટન (B) ફ્રાંસ
(C) જર્મની (D) આયર્લેન્ડ
- (9) ભારતનાં બંધારણનાં હાર્દ તરીકે કયા ભાગને ઓળખવામાં આવે છે?
- (A) આમુખ (B) મૂળભૂત અધિકારો
(C) ન્યાયતંત્ર (D) રાષ્ટ્રપ્રમુખ
- (10) રાજ્યસભામાં રાષ્ટ્રપતિ નિયુક્ત સભ્યોની સંખ્યા કેટલી હોય છે?
- (A) 10 (B) 12
(C) 15 (D) 20

(11) રાજ્યમાં કટોકટી જાહેર કરવાની જોગવાઈ કરતી બંધારણની કલમ કઈ?

- (A) 300 (B) 350
(C) 356 (D) 360

(12) રાજ્યસભાનાં સભાપતિ (અધ્યક્ષ) કોણ ગણાય છે?

- (A) કાનૂનમંત્રી (B) સંસદીય મંત્રી
(C) પ્રધાનમંત્રી (D) ઉપ-રાષ્ટ્રપ્રમુખ

ENGLISH VERSION

- 1 Answer any one : 14
- (1) Explain the election system of the President of India.
(2) State the powers of the President in emergency.
(3) State the principles of 'Preamble' given in the Indian Constitution.
- 2 (a) Answer any one : 10
- (1) State the importance of the Directive Principles of State Policy.
(2) State the procedure for to remove the President.
- (b) Answer any one : 10
- (1) Give the list of the laws made on the base of directive principles of state policy.
(2) What is the impeachment against the President ?
- 3 (a) Answer any two : 10
- (1) State the work of main interest groups and pressure groups in India.
(2) Discuss the directive principles of state policy given in the constitution of India.
(3) State the moulding factors of Indian foreign policy.
(4) Discuss the characteristics of Indian foreign policy.

- (b) Answer any two : 10
- (1) Discuss the constitutional position of the President of India.
 - (2) State powers of the President of India.
 - (3) Discuss the real powers of the President of India.
 - (4) State the importance of the status of the President of India.
- 4 Attempt the following questions in one or two lines : 6
- (1) Who can remove the President for his unconstitutional work ?
 - (2) Who was the founder of the Non-alignment foreign policy of India ?
 - (3) How much majority should be in 'Lok Sabha' for became the Prime Minister ?
 - (4) By which number of the constitutional amendment admit the word 'socialist' in the preamble of India ?
 - (5) In which annexure of the constitution accepted the directive principles of state policy ?
 - (6) By which article of the constitution declare the president rule in the state ?
- 5 Attempt any ten MCQs given below. 10
- (1) Which article of constitution gives provision to finance emergency ?
 - (A) 360
 - (B) 200
 - (C) 260
 - (D) 300
 - (2) Whose place is important in Cabinet Government ?
 - (A) President
 - (B) Prime Minister
 - (C) Speaker
 - (D) Vice - President
 - (3) How many numbers of members in the "Raj Sabha" ?
 - (A) 200
 - (B) 225
 - (C) 250
 - (D) 275

- (4) Who is the constitutional head of the state ?
(A) Chief Minister (B) Law Minister
(C) Speaker (D) Governor
- (5) Who appoint the Governor of State ?
(A) The President (B) Prime Minister
(C) Home Minister (D) Chief Minister
- (6) Who appoint the Election Commissioner of India ?
(A) Prime Minister (B) The President
(C) Home Minister (D) Law Minister
- (7) Which section of the constitution is not mandatory for government ?
(A) Fundamental rights
(B) Preamble
(C) Directive principles of state policy
(D) Election Machinery
- (8) From which country the founder of the constitution of India take the inspiration for the directive principles of state policy ?
(A) Britain (B) France
(C) Germany (D) Ireland
- (9) Which part of the constitution is known as a heart of the constitution of India ?
(A) Preamble
(B) Fundamental rights
(C) Judiciary
(D) The President

